

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น : กรณีศึกษาศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ แมคมาสเตอร์ โมเดล (McMaster Model) ศึกษาทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น โดยใช้ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของกรมสุขภาพจิต และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น เขตรับผิดชอบ ศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### 1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี ในปี พ.ศ. 2548 และพักอาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเขตรับผิดชอบได้แก่ หมู่ 1 ตำบลคลองสระบัว หมู่ 3 และ 5 ตำบลท่าวาสุกรี หมู่ 3, 4, 5 และ 6 ตำบลหัวรอ จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 464 คน จำแนกตามหมู่ได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรวัยรุ่นในเขตรับผิดชอบ

หมู่ที่	ตำบล	จำนวน (คน)
1	คลองสระบัว	15
3	ท่าวาสุกรี	91
5	ท่าวาสุกรี	138
3	หัวรอ	45
4	หัวรอ	37
5	หัวรอ	38
6	หัวรอ	100
	รวม	464

## 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี ในปี พ.ศ. 2548 และพักอาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ หมู่ 1 ตำบลคลองสระบัว หมู่ 3, และ 5 ตำบลท่าवासูกกรี หมู่ 3, 4, 5 และ 6 ตำบลหัวรอ จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 464 คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณของ สุมิต ตรีภานันท์ (2543 : 154) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง  
 N = จำนวนทั้งหมดของประชากรที่ศึกษา  
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{464}{1 + (464 \times 0.05 \times 0.05)} \\ &= 214 \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ วัยรุ่นที่มีอายุ 15-19 ปี ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 214 คน นำจำนวนประชากรที่ได้คำนวณหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่ เพื่อกระจายข้อมูล โดยใช้สูตร

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) มีขั้นตอน ดังนี้

1. แบ่งกลุ่มประชากร ออกเป็น 7 กลุ่ม โดยแบ่งตามหมู่บ้าน และตำบล ตามเขตการปกครอง

2. คัดเลือกกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ที่จะทำการศึกษาออกมา โดยแบ่งตามหมู่บ้าน และ ตำบล
3. สุ่มตัวอย่างกลุ่มวัยรุ่นออกมาในแต่ละหมู่บ้านและตำบล โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แล้วใช้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละหมู่ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและการสุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านและตำบล

n = 214			
หมู่	ตำบล	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	คลองสระบัว	15	7
3	หัวรอ	91	42
5	หัวรอ	138	64
3	หัวรอ	45	21
4	หัวรอ	37	17
5	ท่าवासูกรี	38	17
6	ท่าवासูกรี	100	46
	รวม	464	214

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์จากแบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว จาก สถาบันธัญญารักษ์ (2546 : 89-91) และทักษะชีวิตในการป้องกันการเสพยาบ้า ของกรมสุขภาพจิต โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สถานภาพสมรสของบิดา มารดา และรายได้ของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การทำหน้าที่ครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วย หน้าที่ด้านการแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม โดยประยุกต์ใช้แบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว ตามแนวคิดของ แมคมมาสเตอร์ โมเดล (McMaster Model) ของ สถาบันธัญญารักษ์ (2546 : 80-91) แบบประเมินมีจำนวน 24 ข้อ

ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการแก้ไขปัญหามีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 7, 10, และ 18
2. ด้านการสื่อสารมีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 12, 17, และ 21
3. ด้านบทบาทมีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 8, 13, และ 22
4. ด้านการตอบสนองทางอารมณ์มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 9, 14, และ 23
5. ด้านความผูกพันทางอารมณ์มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 15, 19, และ 24
6. ด้านการควบคุมพฤติกรรมมีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 11, 16, และ 20

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ จริงที่สุด  
จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย โดยมีทิศทางทั้งทางบวกและทางลบ แต่ละคำตอบมีความหมาย  
ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นจริงอย่างสม่ำเสมอในครอบครัว
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเกิดขึ้นจริงหลายครั้ง
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงบ้างไม่เป็นจริงบ้างในครอบครัว
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยมากในครอบครัว
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่เคยเกิดขึ้นเลยในครอบครัว

แบบสอบถามตอนที่ 2 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่จริง	2	4
ไม่จริงเลย	1	5

การแปลผลเพื่อจัดระดับการทำหน้าที่ครอบครัวใช้แบบจัดกลุ่มข้อมูล (Group data) โดยการแจกแจงความถี่แล้วนำไปหาค่าพิสัย หลังจากนั้นกำหนดชั้นเพื่อหาความกว้างของแต่ละชั้นหรือ  
อันตรภาคชั้น (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2544 : 292) ดังนี้

$$\text{อันตรายภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

โดยแบ่งระดับการทำหน้าที่ครอบครัวออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง มีการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
1.00 - 2.33	มีการทำหน้าที่ครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ
2.34 - 3.66	มีการทำหน้าที่ครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
3.67 - 5.00	มีการทำหน้าที่ครอบครัวอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้า ซึ่งประกอบไปด้วย แบบวัดด้านเจตคติใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน จำแนกเป็น ตระหนักในข้อดี ข้อด้อย ตระหนักในปัญหาเสพติด ความภูมิใจในตนเอง และแบบวัดด้านทักษะ จำแนกเป็นการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการกับความเครียด โดยประยุกต์ใช้แบบประเมินทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติด กรมสุขภาพจิต

แบบสอบถามด้านเจตคติ ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน มีจำนวน 18 ข้อ ประกอบด้วย ตระหนักในข้อดีข้อด้อย มีจำนวน 9 ข้อ และตระหนักในปัญหาเสพติด มีจำนวน 9 ข้อ ความภูมิใจในตนเอง มีจำนวน 9 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีทิศทางทั้งทางบวกและทางลบโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การแปลผลเพื่อจัดระดับทักษะชีวิตด้านเจตคติ ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน จำแนกเป็น  
ตระหนักในข้อดีข้อด้อยและตระหนักในปัญหาเสพติด ความภูมิใจในตนเอง ใช้แบบจัดกลุ่มข้อมูล  
(Group data) โดยการแจกแจงความถี่แล้วนำไปหาค่าพิสัย หลังจากนั้นกำหนดชั้นเพื่อหาความกว้าง  
ของแต่ละชั้นหรืออันตรภาคชั้น (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544 : 292) ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

โดยแบ่งระดับทักษะชีวิต ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง  
มีการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-2.33	ทักษะชีวิตต่ำ
ค่าเฉลี่ย	2.34-3.66	ทักษะชีวิตปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.67-5.00	ทักษะชีวิตสูง

แบบวัดด้านทักษะ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไข  
ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการกับความเครียด

แบบวัดการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร เป็นการกำหนดสถานการณ์ให้แล้ว  
ตอบคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ ก. ข. ค. และ ง. มีจำนวน 6 ข้อ โดยตอบถูกโดยยึดหลักการ  
ปฏิเสธได้ 2 คะแนน ตอบถูกโดยไม่ยึดหลักการปฏิเสธได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน

แบบวัดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา เป็นการกำหนดสถานการณ์ให้แล้วตอบคำถาม  
เป็นแบบเลือกตอบ ก. ข. ค. และ ง. มีทั้งหมด 3 ข้อ โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน

แบบวัดการจัดการกับอารมณ์ แบบวัดการจัดการกับความเครียด เป็นการกำหนด  
สถานการณ์มาให้แล้วตอบคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ ก. ข. ค. และ ง. มีทั้งหมด 8 ข้อ จำแนก  
เป็นแบบวัดการจัดการกับอารมณ์ มีจำนวน 4 ข้อ แบบวัดการจัดการกับความเครียด มีจำนวน 4  
ข้อ โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน

การแปลผลเพื่อจัดระดับทักษะชีวิต การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจ  
และแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และการจัดการกับความเครียด ใช้แบบอิงกลุ่มโดยนำคำตอบ  
ของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่เพื่อหาค่าเฉลี่ยคะแนนรวมทั้งหมดและส่วนเบี่ยงเบน  
มาตรฐานของคะแนนรวมเป็นเกณฑ์ เพื่อจัดระยะห่างของช่วงชั้น ( $\bar{X} + S.D.$ ) โดยแบ่งระดับ

การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง

นำระดับทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด มาหาค่าเฉลี่ยระดับทักษะชีวิต ใช้แบบจัดกลุ่มข้อมูล (Grouped data) โดยการแจกแจงความถี่แล้วนำไปหาค่าพิสัย หลังจากนั้นกำหนดชั้นเพื่อหาความกว้างของแต่ละชั้นหรืออันตรภาคชั้น (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2544 : 292) ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จะได้ระดับทักษะชีวิตในภาพรวมโดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00- 1.66	ทักษะชีวิตต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.67-2.33	ทักษะชีวิตปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.34-3.00	ทักษะชีวิตสูง

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 3 แสดงความมุ่งหมาย ตัวแปร ลักษณะเครื่องมือ จำนวนข้อ และเกณฑ์การแปลผล

ความมุ่งหมาย	ตัวแปร	ลักษณะเครื่องมือ	จำนวนข้อ	เกณฑ์การแปลผล
1. เพื่อศึกษาหน้าที่ ครอบครัววัยรุ่น	หน้าที่ครอบครัวด้าน - การแก้ไขปัญหา - การสื่อสาร - บทบาท - การตอบสนอง ทางอารมณ์ - ความผูกพัน ทางอารมณ์ - การควบคุม พฤติกรรม	แบบสอบถาม เป็นแบบ ประเมินค่า 5 ระดับ คือจริง ที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย	4 ข้อ 4 ข้อ 4 ข้อ 4 ข้อ 4 ข้อ 4 ข้อ 4 ข้อ	1.00-2.33 มีการทำหน้าที่ ครอบครัวอยู่ใน ระดับต่ำ 2.34-3.66 มีการทำหน้าที่ ครอบครัว อยู่ใน ระดับปานกลาง 3.67-5.00 มีการทำหน้าที่ ครอบครัวอยู่ใน ระดับสูง
2. เพื่อศึกษาทักษะ ชีวิตเพื่อการ ป้องกัน การเสพยาใน วัยรุ่น	ทักษะชีวิตเพื่อการ ป้องกันการเสพยา ด้านเจตคติ - ความตระหนักรู้ ในตน ตระหนัก ในข้อดีข้อด้อย ตระหนักในปัญหา ยาเสพติด - ความภูมิใจ ในตนเอง	แบบสอบถามเป็นแบบ ประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง	9 ข้อ 9 ข้อ 9 ข้อ 9 ข้อ 9 ข้อ	1.00-2.33 ทักษะชีวิตต่ำ 2.34-3.66 ทักษะชีวิต ปานกลาง 3.67-5.00 ทักษะชีวิตสูง 1.00-2.33 ทักษะชีวิตต่ำ 2.34-3.66 ทักษะชีวิต ปานกลาง 3.67-5.00 ทักษะชีวิตสูง
- เพื่อศึกษาทักษะ การสร้าง สัมพันธภาพ และการสื่อสาร	ด้านทักษะ - การสร้างสัมพันธ- ภาพและการสื่อสาร	แบบสอบถามเป็นแบบ กำหนดสถานการณ์ให้แล้ว ตอบคำถามแบบเลือกตอบ ก. ข. ค. และ ง. ตอบถูก โดยยึดหลักการปฏิเสธได้ 2 คะแนน ตอบถูกไม่ยึดหลัก ปฏิเสธได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน	6 ข้อ	ค่าคะแนนเฉลี่ย น้อยกว่า 1.02 ทักษะชีวิต ต่ำ 1.02 – 1.62 ทักษะชีวิต ปานกลาง มากกว่า 1.62 ทักษะชีวิต สูง



ตาราง 3 (ต่อ)

ความมุ่งหมาย	ตัวแปร	ลักษณะเครื่องมือ	จำนวนข้อ	เกณฑ์การแปลผล
- เพื่อศึกษาทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	- การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	แบบสอบถามเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้แล้วตอบคำถามแบบเลือกตอบ ก. ข. ค. และ ง. ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน	3 ข้อ	ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า .14 ทักษะชีวิตต่ำ .14 - .78 ทักษะชีวิตปานกลาง มากกว่า .78 ทักษะชีวิตสูง
- เพื่อศึกษาทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	- การจัดการกับอารมณ์ - การจัดการกับความเครียด	กำหนดสถานการณ์ให้แล้วตอบคำถามแบบเลือกตอบ ก. ข. ค. และ ง. ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน	4 ข้อ 4 ข้อ	ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า .28 ทักษะชีวิตต่ำ .28 - .72 ทักษะชีวิตปานกลาง มากกว่า .72 ทักษะชีวิตสูง
	รวมทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด			ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า .28 ทักษะชีวิตต่ำ .28 - .72 ทักษะชีวิตปานกลาง มากกว่า .72 ทักษะชีวิตสูง
3. เพื่อศึกษาระดับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น	- ความตระหนักรู้ในตนเอง - ความภูมิใจในตนเอง - การมีรังสัมพันธภาพและการสื่อสาร - การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา - การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	นำระดับทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้านมาหาระดับทักษะชีวิตในภาพรวม	44 ข้อ	1.00-1.66 ทักษะชีวิตต่ำ 1.67-2.33 ทักษะชีวิตปานกลาง 2.34-3.00 ทักษะชีวิตสูง

### ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหา

2. นำโครงสร้างและขอบเขตของเนื้อหาจัดทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยแบ่งเนื้อหาเป็นการทำหน้าที่ครอบครัว 6 ด้าน ได้แก่ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม แบบสอบถามที่ใช้ประยุกต์จากแบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว ของสถาบันธัญญารักษ์ และแบบสอบถามทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพติด ประกอบไปด้วย ทักษะด้านความตระหนักรู้ในตน (ตระหนักในข้อดีข้อด้อย ตระหนักในปัญหาสาเหตุ) ความภูมิใจในตนเอง การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการอารมณ์และความเครียด โดยประยุกต์ใช้แบบประเมินทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพติด กรมสุขภาพจิต

3. คุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผ่านขั้นตอนการตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา (Content validity) ตลอดจนความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา (Content validity) แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ดังรายนามในภาคผนวก

3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับวัยรุ่น ในเขตรับผิดชอบของสถานีนามัยดำบลคลองสระบัว จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

การทำหน้าที่ครอบครัว โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.84

ทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตน ความภาคภูมิใจ สัมพันธภาพและการสื่อสาร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.77

ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และการจัดการกับความเครียด หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่า KR - 20 (Kuder - Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.63

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงและจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม โดยเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์แพทย์มีหน้าที่ต้องเยี่ยมบ้านประชาชนในเขตรับผิดชอบของศูนย์แพทย์อยู่แล้ว เมื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แก่กลุ่มตัวอย่าง ให้กับเจ้าหน้าที่ได้รับทราบแล้ว ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างในเขตรับผิดชอบของศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. การเก็บข้อมูลของวัยรุ่น อายุ 15-19 ปี ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายกับอาสาสมัครสาธารณสุขในการดำเนินการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ใน 2 ลักษณะ คือ การเก็บตามชุมชนที่มีกิจกรรมชุมชน โดยนัดหมายในช่วงเวลา 17.00 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นจะมารวมตัวกันเพื่อเล่นกีฬาในสนามกีฬาของแต่ละชุมชน เช่น ฟุตบอล เปตอง บาสเก็ตบอล และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทารามซึ่งเป็นผู้ช่วยนักวิจัยจะแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะนำไปใช้ของการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในอีกลักษณะหนึ่ง คือ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลที่บ้านตามข้อมูลพื้นฐานของศูนย์แพทย์

2. ในกรณีที่พบบ้านแต่ไม่พบวัยรุ่น ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะทำการนัดหมายวันเวลาที่ไว้กับผู้ปกครองหรือเพื่อนบ้านไว้ เพื่อทำการเก็บข้อมูลต่อไป

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

#### การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้แบบสอบถามทั้งหมด 214 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ซึ่งมีการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์หน้าที่ครอบครัว และทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้า โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้า ใช้วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) และทดสอบนัยสำคัญว่าตัวแปร 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก แสดงว่า ตัวแปรสองตัวนั้นมีความสัมพันธ์กัน ถ้าเป็นไปทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามหรือผกผันกัน